

Områdesbestämmelser för Norra Lagnö samt Bergholmen, Torsholmen, Myrholmen, Lill-Ängsholmen, Stor-Ängsholmen och Risholmen.

PLANBESKRIVNING

Handlingar

Planbeskrivning

Bestämmelsekarta

Fastighetsförteckning

Samrådshandling
SPN 2012-05-22
Dnr: 12SPN/0088
Samhällsbyggnadskontoret

INLEDNING

Områdesbestämmelsernas syfte och huvuddrag
Områdesbestämmelser (Plan och bygglagen PBL 4 kap 41-43§§) kan användas för begränsade områden som inte omfattas av detaljplan.

Syftet med områdesbestämmelserna är att säkerställa att samhällsutvecklingen i utpekade områden sker med beaktande av de kulturvärden som finns i form av äldre bebyggelse och bebyggelsemiljöer. I områdesbestämmelserna beskrivs närmare vilka värden som ska skyddas och vilka styrmedel som ska tillämpas.

Planområdet är ett av trettiofem områden som ingår i kommunfullmäktiges beslut om att skydda kärnområden av särskilt värdefulla kulturmiljöer i kommunen.

Förutom en reglering av mark och vatten kan områdesbestämmelser reglera byggnadens placering, utformning, utförande och exteriöra åtgärder. Bestämmelsen kan inte vare sig tillskapa eller utesluta byggrätter.

Områdesbestämmelserna tydliggör avsikten med områdets markanvändning och ger juridiskt stöd. Bestämmelserna ska utgöra ett underlag för fortsatt ställningstagande vid bygglovsärenden och planering. Reglering av bebyggelse och andra åtgärder prövas i samband med ansökan om bygglov, marklov eller förhandsbesked.

Uppdrag och organisation

Arbetet med områdesbestämmelserna har skett på uppdrag av samhällsplaneringsnämnden. Projektgruppen består av tjänstemän från planenheten, kulturenheten och bygglovenheten. Nedan redovisas den fortsatta processen med fortsatt handläggning som leder fram till antagandehandling

Läge och avgränsning

Norra Lagnö ligger i Värmdö kommuns nordvästra del nära gränsen till Nacka kommun och Vaxholm kommun. Området omfattar även öarna i Torsbyfjärden nordöst om Norra Lagnö; Bergholmen, Torsholmen. Lill-Ängsholmen, Myrholmen, Stor-Ängsholmen och Risholmen.

Planområdets avgränsning motiveras utifrån historiskt källmaterial, till störst del historiska kartor, tillsammans med den inventering, karaktärisering och värdering som gjorts av antikvarie i fält.

Areal

Planområdet omfattar ca 201 ha.

Tidplan

Samråd kommer att ske våren/sommaren 2012 och beräknas antas i kommunfullmäktige under första kvartalet 2013.

Genomförandetid

Till skillnad från detaljplan har områdesbestämmelser ingen genomförandetid utan gäller tills den ändras eller upphävs.

Ärendets handläggning

Ärendet handläggs med normalt planförfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900) 5 kap. Handläggningen kan övergå till enkelt planförfarande om den föreslagna åtgärden bedöms vara förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande. Enkelt planförfarande kan användas om ärendet inte är av stor vikt eller har principiell betydelse och inte heller kan antas medföra en betydande miljöpåverkan samt saknar intresse för allmänheten

GÄLLANDE PLANER OCH FÖRORDNANDEN

Översiktsplan

Gällande översiktsplan för 2012-2030 antogs av kommunfullmäktige december 2012. Kommunen har följande mål för områden med kulturhistoriskt värde:

- Lokala och riksintressanta kulturmiljöer ska bevaras och skyddas.
- Den lokala kulturella identiteten ska främjas.
- Samhällsbyggandet ska ta hänsyn till historiska sammanhang och estetiska värden.

Översiktsplanen slår fast att markområden av kulturhistoriskt värde ska skyddas genom information och införande av utökad bygglovplikt genom områdesbestämmelser.

Kulturmiljöprogram

Norra Lagnö finns utpekad i kommunens kulturmiljöprogram *Skärgårdsbygd* som en intressant kulturmiljö med bevara sommarvilllekaraktär.

Miljöbalken (MB)

Området ingår inte i riksintresse för *kulturmiljövärden*. (3 Kap. 6 § MB)

Området omfattas av strandskydd, 100 meter på land och 100 meter ut i vattnet.

Angränsande planer

Planområdet har inga angränsade planer.

Kulturminneslagen

Genom kulturminneslagen har alla fasta fornlämningar ett skydd, även de som inte är upptäckta och registrerade i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

Området har inga kända fornlämningar.

Landskapselement och kulturlämningar

Värdefulla lämningar och miljöer i odlingslandskapet, så kallade landskapselement omfattas av biotopskydd enligt MB 7 kap. 11 §. Exempel på landskapselement är stenmurar, odlingsrösen eller alléer. Dessa utgör småbiotoper och är värdefulla livsmiljöer för hotade arter. Landskapselementen är även viktiga i odlingslandskapets lokala och regionala särdrag.

Värdefulla kulturmiljöer eller kulturlämningar i skogen ska tas hänsyn till enligt Skogsvårdslagen (1979:429) 30§. Några exempel på kulturlämningar i skogen är t.ex. kvarnar, sågar, husgrunder, odlingsrösen och stenmurar. Flera av dessa lämningar kan vara registrerade som övriga kulturhistoriska lämningar i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister

Det före detta odlingsmarken kring Norra Lagnö gård hålls fortfarande öppen, vilket är viktigt för att bevara karaktären kring Norra Lagnö by.

Historik

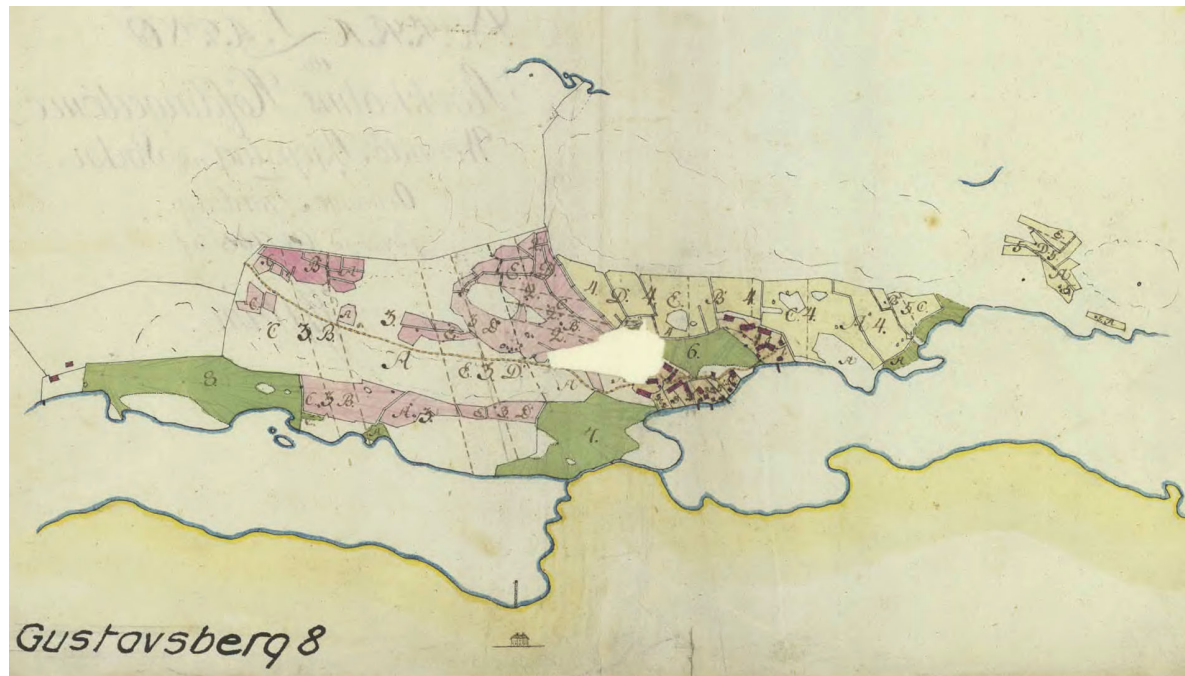
Norra Lagnö är en av de många öar i Stockholms skärgård som präglas av de rikt ornamenterade sommarvillorna från förra sekelskiftet. Redan i slutet av 1880-talet fanns många sommarvillor på Norra Lagnö som därmed var ett av de områden i Stockholms skärgård som tidigast fick en omfattande sommarvillabebyggelse. Byggnationen kom igång tack vare att byggmästare OJ Haglund köpte Norra Lagnö gård som såldes på auktion 1881.

Lagnö gård var under 1700-talet en mindre by, bestående av tre gårdar, Östergården, Mellangården och Västergården.

Den gamla bykärnan med den gamla byvägen går ännu idag att urskilja från 1700-talets storskifteskarta.

Bönderna i norra Lagnö by var under denna tid frälsebönder. Det var riksdrottens och friherrens Gabriel Oxenstierna, herre till Farsta, som år 1640 fick rätten att uppbära ränta för norra Lagnö och Långsunda gårdar. Rätten till frälseräntan övertogs under 1700-talet av dåvarande ägare till Långsunda gård. Till Lagnö by hörde även öarna i Torsbyfjärden som främst användes för bete.

Under 1800-talet förändrades ägoförhållandena för Norra Lagnö by. Gustav Rydberg, ägare till Östergården, köper under mitten av 1800-talet upp större delen av de övriga gårdarnas mantal och blir därmed den största jordägaren i byn. Östergården växte under denna tid till vad som kom att bli Lagnö gård under dess storhetstid.

Storskifteskarta över Norra Lagnö by från 1788. Långsunda gård är markerad med ett hus längst ned i bilden. En bit saknas i kartan mitt. Akt. 01-GUB-8

Norra Lagnö byväg har i stort samma sträckning som under 1700-talet

Sommargästerna kommer till Norra Lagnö

Mot slutet av 1800-talets förändras tiderna och Stockholm rycker närmare tack vare ångbåtstrafiken. På sommaren flyr de som har möjlighet den stinkande staden. Frisk luft och renande bad blir på modet liksom sommarnöjet, i vilket grosshandlare och fabriker kunde markerar sin ställning och välstånd.

Öarna närmast staden koloniserar först. Man söker sig till sluttningar, bergkrön eller nära ångbåtsbryggor. Norra Lagnö låg bra till och möjligheten att bebygga halvön uppstod när gården såldes på auktion till byggmästare OJ Haglund. Därefter sker förändringen snabbt, strax efter att Haglund köpt Lagnö gård börjar han stycka av tomter och drar därefter igång en omfattande byggnadsverksamhet.

Först börjar nordvästra Lagnö bebyggas med villor längs med Torsbyfjärden närmast Karlsruhe ångbåtsbrygga med *Karlsruhe* och *Sundsvik* samt vid Lagnö ångbåtsbrygga med *Alexandria*, *Märteberg* och där emellan *Alphyddan*. Vid Alphyddan byggdes även en kägelbana. Kägelbanor var på högsta mode kring förra sekelskiftet, men var vanligare inslag i brunns- och herrgårdsmiljöer.

Villorna på nordvästra Lagnö uppfördes mellan 1882 och 1888. Tomterna intill Alphyddan, *Villa Granliden* och *Hildegård* bebyggdes något senare, 1898 respektive 1905.

Alexandria, vid Lagnö brygga, en av Norra Lagnös första sommarvillor Lagnö 1:39 (1. se karta)

Alphyddan vid Karlsruhevägen, byggd under 1880-talets första hälft. Till villan hörden en kägelbana. Norra Lagnö 1:24. (2. se karta)

Den italienskipirerad villan *Granliden* är uppförd 1898. Norra Lagnö 1:308 (3. se karta)

Skogshyddan vid Lagnövägen, byggd under 1880-talets mitt. Norra Lagnö 1:42. (4. se karta)

Villa Skogstorp, utefter Toivovägen med fasaden mot Långsundaviken. En av Norra Lagnös mest ursprungliga och karaktäristiska villor från 1880-tal. Norra Lagnö 1:25 (5. se karta)

Johannesro även kallad Toivo. Norra Lagnö 1:259. På västra Lagnö, uppfört 1887. (6. se karta)

Eckbacken, utefter Toivovägen. Norra Lagnö 1:286. (7. se karta)

Erikslund, uppfört 1884. Numera rivet. Norra Lagnö 1:80.

Därefter uppförs villor utmed Lagnövägen på höjden ovan Lagnö brygga samt i slutningen mot Lagnö gårds åkermarker och mot Långsundaviken. Här uppförs villorna Skogshyddan, Klaraberg, Carlberg och Lugnet, mellan åren 1884 och 1887. Ovanför Lugnet mitt uppe på berget byggs slutligen Tallbacken 1887 med milsvidd utsikt över Torsbyfjärden.

Ungefär samtidigt bebyggs Lagnös västligaste udde vid Toivo ångbåtsbrygga. Byggnationen gick fort fram. Mellan åren 1884 – 1887 uppfördes ett 20-tal villor på de avstyckade tomterna på västra Lagnö, närmast Lagnö skola, bl.a *Skogstorp* och *Eckbacken*. Villorna längst väster ut vid Toivo brygga, Erikslund och Johannesro, uppförs 1884, respektive 1887. Det ursprungliga Erikslund (svartvita bilden till vänster) är numera borta.

Det märkliga namnet Toivo uppkom efter att en finsk skuta med namnet Toivo strandade och sjönk utanför Norra Lagnös västligaste udde 1880. Andra namn på Norra Lagnö kunde tas efter högaktuella händelser. Karlsruhe togs exempelvis i samband med kronprins Gustafs (Gustaf V) bröllop med Viktoria av Baden i Karlsruhe. Panama som området heter vid den kanal som delar Norra Lagnö och Värmdölandet uppkom i samband med att projektet med Panamakanalen i Centralamerika startade kring 1880. Kanalen vid Norra Lagnö hade dock vid denna tid blivit så pass grund att några större båtar inte längre kunde passera. Husen fick samma namn som tomtens, ofta uppkallad efter tomtens köpare eller villanamn på modet, enligt schweizerstilsens ideal, som exempelvis Alphyddan eller Skogshyddan

Avstyckningarna utefter Lagnös östligaste udde satte igång kring 1900. Längst ut på udden avstyckades den första fyra fastigheterna vid Eriksudd och därefter mot det s.k. dansbaneberget där exempelvis villorna *New York*, *Owen Högbo* och *Klippan* uppfördes under 1800-talets slut.

Samtidigt bebyggs öarna mitt emot i Torsbyfjärden på Torsholmen, Myrholmen samt Lill- och Storängsholmen. Ön Risholmen, längst öster ut, började bebyggas något senare under 1900-talets första årtionden. Husen har här fått en någon blandad utformning, men generellt har husen ett något enklare utförande och har en mindre skala.

Från slutet av 1920- fram till 1960-talet har sportstugor och enklare sommarstugor byggts till på öarna och även under nyare tid har öarna fått tillskott av ny bebyggelse med både enklare hus och större villor.

Sommarvillans stilar

I sommarvillorna kunde ägaren ge uttryck för sin personlighet och smak varför villorna kan visa upp olika typer av stildrag. Rådande stilar för olika tidsperioder kan dock urskiljas. Tidigast och även på Norra Lagnö, dominerar schweizerstilen med sin lövsågeriarkitektur efter bl.a. Charles E Löfvenskiöld och Adolf W Edelsvärds mönsterböcker. Byggnadsformen är symmetrisk, försedd med frontespis, med underliggande öppen eller inglasad veranda med småspröjsade glas och med infällda rombiska färgade rutor. Det flacka plåtbelagda sadeltaket skjuter långt ut från fasaden och bärs upp av taktassar.

Klippan invid Dansbaneberget. Norra Lagnö 1:62 (8. se karta)

Sommarvillan på Myrholmen är Norra Lagnös mest praktfulla s.k. tornvillor. Villan är uppförd 1897. (9. se karta)

Från slutet av 1920- fram till 1960-talet har sportstugor och enklare fritidsbebyggelse byggts till på öarna. Norra Lagnö 1:355 (10. se karta)

Välbevarad sommarvilla med karaktäristiska detaljer, exempelvis den småspröjsade inglasade verandan, Det flacka lätta sadeltaket bärs upp av taktassar och pryds av en dekorativ takfot. Norra Lagnö 1:17 (11. se karta)

Mot slutet av 1800-talet blir byggnadskroppen mer oregelbunden och får ett brantare takfall, ofta med valde gavelspetsar. Villa Hildegård. Norra Lagnö 1:390 (14. se karta)

Villorna vid Panama och Stora Skönvik vid Lagnö gård är karaktäristiska exempel på de tidiga sommarvillorna i Schweizerstil med lövsågeridelajer över den öppna verandan. Panama 3:2, Norra Lagnö 1:296 (12, 13. se karta)

Mot 1800-talets slut bryts den regelbundna planen upp i en oregelbunden form med utskjutande torn, burspråk och utkragad övervåning. Fasadens många vinklar ger en livfull fasad med mycket ljus och skugga. Det tunna plåttaket blir brantare och pryds med torn och flöjlar. De nya villorna hämtar förebilder från Tyskland, England och Amerika. Särskilt får den engelska cottage-stilen genomslag.

Kring villorna sparades träden som skänkte skugga och lummig grönska. Tomten förmodades med terrasser, kantade med stenar eller snäckor. Till utsiktspaviljongen högg man ut en stig uppför en skogsbacke. Vid stranden placerades badhuset som tog upp ornamentik och linjer.

Kring 1910 ersätter jugend- eller de nationalromantiska vilorna de svulstiga 1800-talsvillorna. Enkel lantliga hemtrevnad förespråkas och villorna hämtar inspiration från gamla svenska allmogehem. Fasaderna målas röda och knutarna är vita. Man vänder sig mot pråliga utsmyckningar och väljer enklare former. Hjärtan är ofta återkommande dekorationer på räcken och grindar.

I de allmogeinspirerade villorna blir hjärtan blir vanliga dekorationer

Kring 1910 får byggnaderna en mer sammanhållen byggnadskropp med stora takfall, småspröjsade fönster och enkla dekorationer. Villa på Storängsholmen. Norra Lagnö 1:86 (15. se karta)

Karaktär

Norra Lagnö präglas än idag av sommarvillor från förra sekelskiftet även om en stor del av villorna har byggts om samt att ny bebyggelse tillkommit under 1900-talets lopp och under 2000-talet. Flera villor har dock mycket kvar av ursprungliga detaljer och byggnadsskick och är därför viktiga i bevarandet av Norra Lagnös karaktär.

Villor med bevarad karaktär är spridda över ön, men återfinns främst vid den nordöstra sidan ut mot Torsbyfjärden, kring Lagnö brygga samt vid Toivo på den västra udden. Även öarna i Torsbyfjärden har flera bevarade sommarvillor, särskilt tornvillorna på Tors- och Myrholmen. Båda välkända för förbipasserande färjepassagerare.

Karaktäristiskt på norra Lagnö är de stora naturtomterna med äldre bevarade lövträd, främst björk och ek. De mer flacka tomterna, utefter Karlruhevägen har större trädgårdar, uppväxta med äldre fruktträd. De smala grusvägarna, här och var kantade av häckar, bidrar till att den äldre karaktären av sommarvillaområdet lever kvar. En rest från äldre tider är också några vackert utformade brunnar, placerade utefter vägen eller vid någon allmänning. Vid de före detta bryggorna, särskilt vid Toivo finns stenskonade kajer av huggna granitblock från tiden då ångbåtarna lade till här.

Lagnö gård, från vilken villa- och fritidstomter har avstyckats, finns ännu kvar inne vid Lagnöviken. Boiningshus och ekonomibyggnader är huvudsakligen från slutet av 1800-talet. Norra Lagnö gårdsbyggnad, reveterad i grå puts har vid inventeringstillfället renoverats förtjänstfullt. Lagnö byväg har kvar sin ursprungliga sträckning med bostadshus tätt placerade efter den gamla vägen, vilket bidrar till att bykaraktären från omkring sekelskiftet 1900 lever kvar. De öppna markerna som idag hävdas av bete är avgörande för upplevelsen av det ursprungliga norra Lagnö gård.

Grusvägarna på Norra Lagnö bidrar är viktiga för områdets karaktär.

En vackert utformad brunn utefter Karlruhevägen.

De öppna markerna och den bevarad ladugårdslänga vid Norra Lagnö gård är viktiga inslag som berättar om Norra Lagnös äldre historia.

Kulturhistoriska värde

Trots sentida förändringar har Norra Lagnö kvar mycket av sin ursprungliga sommarvillakaraktär från förra sekelskiftet. Villornas panelarkitektur, deras placering, ålder och användning, tillsammans med en omgivande naturtomten skapar en miljö och ett sammanhang som bidrar till området kulturhistoriska värde. Sommarvillan speglar en samhällstid då en växande borgarklass gavs möjlighet att bygga påkostade sommarvillor, i vilka ägarna kunde manifesteras sin status. Sommarvillan speglar också en tid av naturdyrkan och längtan efter det enkla livet – en flykt från den industrialiserade och smutsiga staden. På norra Lagnö finns flera bevarade exempel från epokens villatyper, alla unika i sitt uttryck och med höga bebyggelsehistoriska och arkitektoniska värden.

Varje byggnad har sitt speciella uttryck genom sin volym och skala, snickeridetaljer och material. Om- och tillbyggnader ska därför ske med hänsyn till fastighetens och byggnadens arkitektoniska värde. För fastigheter med höga kulturhistoriska värden bör nybyggnad om- och tillbyggnader undvikas.

Miljön kring Norra Lagnö gård har höga kulturhistoriska värden tack vare den välbevarade bebyggelsemiljön som speglar Norra Lagnös äldre historia. Mangårdsbyggnaden, stora Skönvik, ladugårdslängan samt den bevarade bymiljön utmed Lagnö gårdsväg är alla viktiga delar i det som utgör det ursprungliga Norra Lagnö by.

Norra Lagnö gårds mangårdsbyggnad har renoverats och bevarat sin ursprungliga karaktär. (16. se karta)

Villorna i ursprunglig skick är viktiga för att bevara Norra Lagnös karaktär. (17. se karta)

Kulturhistoriskt viktiga element i miljön

Sommarvillakaraktären på Norra Lagnö kännetecknas av stora naturtomter uppväxta med lövträd som ger området mycket skugga och grönska. Förtätning eller nedtagande av äldre träd har därför en negativ inverkan på miljön. Stenlagda uppfarter eller terrasser är främmande element i miljön liksom stora trädäck. Husen är placerade mitt på tomten och ofta leder en grusad gång fram till byggnaden. Många av villorna vänder sina huvudfasader mot sjösidan. Rådande placering av byggnader bör vara vägledande för nytillskott.

Under senare decennier har Norra Lagnö förändrats genom rivningar, ombyggnader och nytillskott. För att områdets ursprungliga karaktär inte ska gå förlorad är det viktigt att inte ytterligare ursprungliga sommarvillor försvinner, byggs om eller förvanskas.

De smala och till störst del grusade vägarna är ett viktigt element i bevarandet av Norra Lagnös karaktär. Häckar och trädrader efter vägen bidrar också till att bibehålla sommarvillakaraktären.

Varsamhet Anpassning och Utveckling

Syftet med områdesbestämmelserna är att den nuvarande karaktären ska behållas i bebyggelsemiljön. Kulturhistoriskt värdefulla objekt kan sällan ses som isolerade företeelser utan är en del av en helhet. Förändringar av miljön, inklusive mark träd och annan grönska kan förvansa ett objekt genom att sätta det i ett nytt och annorlunda sammanhang, dvs. förändrar karaktären.

Detsamma gäller den enskilda byggnaden. Byggnaden får sin karaktär från sin konstruktion och byggnadsmaterial samt framförallt hur de olika delarna utformas. Utformning, material och konstruktion blir till de olika byggnadsstilar som kan urskiljas under historien.

Det är därför viktigt att bevara så mycket som möjligt av ursprungliga material och byggnadsdelar. Byt inte ut någonting som inte behöver bytas ut, i första hand bevara, i andra hand reparera och i tredje hand byt ut. Utgå alltid från de material just ditt hus har och undvik material som imiterar andra. Att välja samma typ av material är att tänka långsiktigt då de kräver samma slags underhåll och åldras likadant. Regelbundet underhåll gör att man kan upptäcka skador i god tid. Se regelbundet över tak och takavvattningsledning. Håll rent i hängrännor och stuprör.

God byggnadsvård handlar ofta om att inte ha för bråttom med renoveringar och ombyggnader. Det tar tid att förstå byggnadens förutsättningar. Vänd dig gärna till kommunens antikvarie eller till ditt länsmuseum.

Råd för bevarande

Färg

Använd traditionella färgtyper, såsom slamfärg och linoljefärg. Moderna färgtyper som innehåller plastbindmedel som alkyd- och akrylatfärg bildar täta ytor som inte tillåter underlaget att andas. På porösa och sugande underlag såsom trä och kalkputs kan färgen lätt flagna. När plastfärgsytan har fått skador och släpper in fukt blir fukten kvar bakom och underlaget kan ruttna.

Tak

Måste tätas så snabbt som möjligt. Laga i första hand det befintliga taket. När skadorna är så stora att taket måste läggas om, välj samma takmaterial som ursprungligen har använts.

Ytterdörrar

Underhåll din dörr så att den står sig lång tid framöver. Även beslag, gångjärn och handtag är viktiga för helheten. Var rädd om gamla beslag.

Fönster

Vid byte av fönster i äldre hus bör form, storlek och placering inte ändras. Virket i äldre fönster är oftast av hög kvalitet vilket gör att det lönar sig att renovera istället för att byta ut. Utforma nya fönster så som fönstren var ursprungligen och undvik falska, utanpåliggande spröjsar. Stora panoramafönster är främmande i äldre bebyggelsemiljöer.

Fasad

Paneler är inte alltid jämna i bredd vilket ger en levande känsla. Av den anledningen är det viktigt att behålla fasadpanelens dimensioner och utformning. Träfasader skadas främst av röta i de nedre delarna. På träpaneler kan man skarva med brädor med samma dimension.

När det gäller putsfasader bör man använda bruk av samma typ som använts tidigare. Utförandet bör vara lika det ursprungliga. Förenklingar av såväl ytstruktur som detaljer kan förändra byggnadens utseende.

Om- och tillbyggnad

Sök lösningar som stämmer överens med byggnadens gestaltning och tekniska utförande både i helhet och detaljer. Om- och tillbyggnader ska anpassas, men bör vara möjliga att skilja från ursprunglig byggnad. Ge tillbyggnadens tak samma vinkel som det ursprungliga taket och om du bygger i vinkel bör den nya delen ha lägre nockhöjd.

Anpassa tillbyggnad efter tomtens topografi. Undvik sprängning eller markutfyllnader. Tillbyggnader får inte dominera över befintlig byggnad. Acceptera begränsningar och förutsättningar. Anpassa tillbyggnadsmaterial, fönsterproportioner och färger till befintlig byggnad. Det nya behöver inte se gammalt ut, men bör samverka till en helhet med befintlig byggnad.

En helhetsbild av karaktärsskapande detaljer

För att bevara äldre ekonomibyggnader kan en ny användning vara en lösning. Café i en av ladugårdslängorna i Löka by

Äldre ekonomibyggnader är viktiga inslag i landskapsbilden och för att bevara den äldre bykaraktären. Ny användning av äldre ekonomibyggnader s.k. överloppsbyggnader kan vara möjlig, men en ombyggnad ska ske med hänsyn till byggnads karaktär och uttryck.

Nybyggnad

Placering av husen är en av den viktigaste faktorn att ta hänsyn till. Vid varje enskilt fall måste avstånd och förhållningssätt till den befintliga bebyggelsen studeras noga. Studera hur den befintliga bebyggelsen är grupperad och lokaliserade i terrängen och hur bostadshusen är placerade på tomten.

Förutsättningarna för ett lyckat tillägg är att det tillkommande huset har en skala, höjd, takvinkel, storlek och riktning som inte splittrar det ursprungliga bebyggelsemönstret. Snickarglädje som ska påminna om äldre byggnadstradition bidrar inte till god anpassning om den nya byggnadens volym och skala är främmande i miljön. Anpassning av ny bebyggelse innebär inte att huset ska kopiera de äldre husen. Ett nytillskott ska kunna urskiljas men inte ta över. För vaje området finns en beskrivning av områdets karaktär och viktiga kulturhistoriskt element.

Trädgård och tomtmark

Längre tillbaka var avgränsningar mellan tomter ovanliga, genom att fortsätta att undvika plank, murar och staket bevaras den öppna levande karaktären. Spara uppvuxna träd och välj traditionella trädgårdsväxter, exempelvis syren, snöbär, bärbuskar och fruktträd. Trädgårdar behöver underhåll och återplantering.

Bryggor och äldre hamnanläggningar är viktiga element i kulturmiljön. Mindre bryggor för båtlivet anses inte påverka kulturmiljöns karaktär. Dispens från strandskyddet krävs för uppförande av bryggor.

Källhänvisning

Källman, Rolf (1987). *"Skärgårdsbygd. Kulturhistoriska miljöer i Värmdö kommun"*

Kulturmiljöer i Värmdö kommun. (1989) Underlag för översiktsplan och områdesbestämmelser.

Norra Lagnöskeppslag. (1983) *Norra Lagnö. Från bondby till sommarnöje - en historisk tillbakablick.*

Wästberg, Per (1973). *Sommaröarna : en bok om stockholmarnas skärgård*

Lantmäterikartor:

Lantmäteristyrelsen; *Häradseknomiska kartan (1901-1909) Äldre eknomiska kartan (1952)*

Lantmäterimyndigheten; *Skifteskartor (Storskifte Laga skifte) och hemmansklyvningar m.m.*

Medverkande

Områdesbestämmelserna har upprättats av Planenheten Mats Hellberg, Planchef, Susanna Eschricht, projektledare. Övriga medverkande tjänsteman har varit:

Evelina Öberg, Planarkitekt

Linnea Skog, Kommunantikvarie

Soroor Kaleibari-Notash, Planarkitekt

Anine Alexandersson, Samhällsplanerare

Paula Rönnbäck, Samhällsplanerare

Lena Gullmert, Kulturchef/Antikvarie

Dennis Ohlsson, Antikvarie

Ingmar Lönngren, Bygglovshandläggare

Samtliga foton är tagna av Susanna Eschricht och Dennis Olsson. förutom svartvit bild på Erikslund: Fotograf Klemming 1892.